

# CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,  
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škoflje 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,  
Poljske ulice št. 10.

## IX. občni zbor „Cecilijinega društva“ v Ljubljani dné 29., 30. in 31. avg. 1892.

(Konec.)

Predsednik vpraša: Želi kdo besede gledé poročila?

Nobeden se ne oglasi.

Predsednik: Ker nobeden navzočih ne želi kake opazke narediti in ste že prej g. tajnikovemu poročilu pritrjevali, smatram da ste z referatom vsi zadovoljni.

Glasbeni vodja g. Foerster zaradi smrti očetove ni navzoč, a poslal je pisano poročilo, katerega prebere g. tajnik. Glasi se:

Vsled učnega reda in šolskih razmer obiskuje orglarsko šolo vsako leto 18 učencev v 2 oddelkih. Začetniki se podučujejo v petji koralnem in figuralnem, v igri na klavirji in v občni teoriji; drugo leto pride k temu pouk v igri na orglah, v harmoniji, generalbasu, modulaciji, kontrapunktu, in kaničniških oblikah ter poduk o liturgiji in zgodovini cerkvene glasbe. V letu 1890. je bilo 6 abiturjentov (1 vrlo sposoben, 4 sposobni, 1 še sposoben), v l. 1891 = 7 (1 vrlo sposoben, 2 sposobna, 2 še sposobna, 1 manj za velike maše in 1 izvenzai velike maše), v l. 1892 = 4 (3 sposobni, 1 še sposoben). Za prihodnje leto se je oglasilo uže 23 novih učencev, izmed katerih se morejo sprejeti samo 4 učenci v našo šolo. Izmed teh oglašanih je 1 Primorec, 9 pa Štajercev. Ker pa ljubljanske dieceze cerkve vzdržujejo orglarsko šolo, bo odslej vsako leto težavnejše ozirati se na učence, ki niso na Kranjskem rojeni, ako se ne najde nov „modus“, po katerem bi se orglarska šola dala razširiti. Nujno potrebno bi pač bilo razširiti poduk igre na orglah, če ne tudi v drugih strokah, po več ur na teden, kajti, ako pridejo 3 ali 4 učenci za eno samo uro v tednu k poduku, to je še za diletante premalo, kaj pa še za orglavce „ex professo“! Poleg tega bi bil naši orglarski šoli jako potreben vsaj splošni poduk v latinščini — na drugi strani zopet poboljšanje plače! Razun tega gojimo še eno željo; ako se nam ta ne izpolni, ostane reforma cerkvene glasbe še za naprej v ozkih okovih. Ako pa se nam izpolni, razcvetela se bode cerkvena glasba povsodi v najlepšem žaru. Ta želja je, da se nikjer in nikakor ne dovoljujejo več slovesne maše z neliturgičnim jezikom.

Za njim poroča g. blagajnik Šiška:

Da ne mudim slavnega zbora s suhoparnimi številkami ter ne tratim danes še prav posebno drazege časa, katerega bode treba še za marsikaterovažno posvetovanje, hočem le ob kratkem omeniti stan društvene blagajnice v zadnjih treh letih, to je od 17. oktobra 1889 do 30. avgusta 1892.

Dohodkov je imelo naše društvo v tej dobi 3402 gld. 48 kr., troškov pa 2773 gld. 37 kr., torej ima blagajnica prebitka 629 gld. 41 kr.

Od tega zneska je naloženih 600 gld. v hranilnici, drugo je v gotovini v blagajnici.

Gledé cerkvenih doneskov mi je opomniti, da so večinoma vsa cerkvena predstojništva storila svojo dolžnost, ter vposlala predpisane jim prispevke.

Slabeje pa je z letnino posameznih društvenih udov. Prepričan sem, da je večina gospodov pač le iz pozabljivosti zastala s svojimi doneski, in da bodo opomnjeni radi vposlali svoje prispevke. Zato se usojam ob tej priliki prositi gospode društvenike, naj ne zamerijo, ako znabiti v kratkem odbor pride s prijazno prošnjo za zaostale doneske. Le na ta način bode mogoče dobiti letnino od mnogih udov, katero bodo gospodje lahko vtrpeli, ki bo pa blagajnici vendar izdatno pomagala na noge.

Bodi mi dovoljeno o tej priliki sprožiti še jedno drugo misel.

Odsek za „krščansko vedo in umetnost“ predlaga v prosep cerkvene glasbe v točki 3., d) nastopno: „da se v ta namen izdatno podpira in umetnostno povzdigne orglarska šola v Ljubljani, katera naj bode skupna za vse slovenske škofije“.

Temu namenu in tej nalogi bo moglo postati pa društvo le tedaj kos, ako se v primeri z večjimi stroški, ki so s spolnjenjem orglarske šole združeni, pomnože tudi društveni dohodki. In kako to doseči? Kako dohodke povišati?

Kakor se ravzidi iz računov „Cecilijinega društva“, vplačale so cerkve ljubljanske škofije za orglarsko šolo v 15 letih njenega obstanska okroglih 13.000 goldinarjev. To je ogromna svota za jedno samo vladikovino. Ker pa to šolo ne obiskujejo le Kranjci, to je podaniki ljubljanske škofije, ampak jo v istini že sedaj pohajajo učenci iz drugih slovenskih škofij — bilo jih je namreč, ne oziraje se na učence, ki so pred časom izstopili, izključeni bili, ali ki niso dosegli stopinje sposobnosti, od leta 1877. do l. 1892., torej v 15 letih 82 učencev, ki so dobili sposobnostno spričevalo, izmed katerih je bilo 22 Štajercev, 5 Primorcev in 3 Korošci (torej 30 nekranjcev) — bilo bi pač pravično, da bi velike troške pomagale nositi tudi sosedne vladikovine, v katerih bivajo Slovenci. Na ta način bi se tudi lažje ustrezalo učenecem iz sosednih škofij, katerih se vedno več oglašča, kakor jih je mogoče vsprejeti pri sedanjih upravi orglarske šole. Zato nasvetujem slavnemu občnemu zboru, naj sklene nastopni predlog:

„Občni zbor „Cecilijinega društva“ naroča odboru istega društva, naj se obrne do vseh prečastitih ordinarijatov, koder bivajo Slovenci, naj jim pojasni namen in položaj orglarske šole prosep je, naj potrebno ukrenejo, da bodo tudi cerkve njihovih škofij po svoji možnosti prospevale za vzdržavanje in spolnjenje orglarske šole „Cecilijinega društva“ v Ljubljani“.

Predlogu se soglasno pritrdi, ob enem novemu odboru naroči naj v tem smislu napravi potrebne korake.

Predsednik: Ima li še kdo kako željo?

G. Aljaž: Pri vsakem naročevanju radi zaostajajo letni doneski, tako tudi pri Cerkv. Glasbeniku naročnina še ni poravnana. Naj se toraj po listnici ali na zavitek opomni, da kasni naročniki poplačajo list.

G. Gnjezda: To je težko, marsikateri bi smatral tako opombo za osebno razžaljenje.

G. Arko: Ko si ob novem letu naročujemo in plačujemo liste in knjige se prav rado zgodi, da kaj zgrešimo, saj se nabere za perijodične liste na leto krog 50 gld. ali še čez. Me li vredništvo opomni, da sem list prejemal, a ne še plačal, bom hvaležen in se takoj odzval. Iz lastne skušnje vem, da mi je že kateri stari naročnik Cerkv. Glasb.-a tožil: „Sam ne vem, je li poravnano vse, ali ne, morda dolžujem že par let. Čakaj no, pojdem v Ljubljano in poprašam“. V Ljubljano je šel ali na pot do vredništva pozabil, pismeno nadlegovanje se pa odklada od dne do dne. Kolikor jaz poznam naročnike v svojem kraju, bodo vredniku prav hvaležni, ako jih rahlo opomni: toliko ste še na dolgu. Zato na vsaki način podpiram predlog g. Aljaža, in sem prepričan, da bode na obe strani ugajalo, opravištvu kakor naročnikom.

G. Gnjezda: Ako je stvar taka, se bode zgodilo.

Na vrsti je volitev novega odbora. Navzoči hočejo per acclamationem stare odbornike zopet voliti. G. tajnik naznanja, da dosedanji odbornik g. Tomec ne prevzame več častnega posla; on se preseli v Maribor, zato odstopa svoje mesto družemu, ki bode v obližji veliko ložje deloval, kakor on.

Nekateri prejšnji odborniki tudi izjavijo, da naj se voli po listkih, naj tudi nove, čile moči pridejo na dan.

Voli se tedaj po listkih in izvoljeni so p. n. gospodje: Predsednik — prošt dr. A. Jarc, podpredsednik in tajnik — profesor J. Gnjezda, — blagajnik — kn. šk. tajnik J. Šiška, glasb. vodja — vodja stol. zbora A. Foerster, odborniki — šolski vodja L. Belar, sem. podvodja Ž. Bohinec, o. Ang. Hribar, O. S. F., kanonik J. Rozman, o. H. Sattner, O. S. F.

G. Aljaž stavi nasvet: Našega priljubljenega glasbenega vodjo je zadela britka izguba; umrl mu je oče. Ker je pohitel v daljno Česko, da svojemu roditelju skaže zadnjo čast, zato ga danes ni med nami. Oče je bil že star 88 let, tedaj po človeško soditi je bilo dan na dan pričakovati tužne vesti. Vemo pa, kako človeka zaboli tak udarec, če tudi je bil že nanj pripravljen. Predlagam tedaj (navzoči so bili že prej vstali), da zbor izreče svojo iskreno sožalje g. A. Foersterju na britki izgubi in naj se to zabilježi v zapisnik današnje seje. (Soglasno odobreno.)

G. predsednik: Dnevni red je končan, ura že pozna, ako boste hoteli navzoči biti že ob dveh pri drugih odsekih, imate le še malo minut za odhijelje. Zaključim tedaj sejo. Z Bogom!

## Kaj je govoril gospod župnik o blagoslovljenji novih orgel?

(Konec.)

Glejte torej, predragi župljani, koliko lepih odnošajev je med orglami in krščansko srenjo! Dà, še nekaj bi vam rad povedal: Ne le vsaka župnija, ampak tudi vsaka hiša naj bi bila orglam podobna. Kakor soglasje orglarskih tonov našega duha k Bogu in k veselju v Gospodu povzdiguje, tako mora biti tudi pri vas domá. Tu mora vladati sloga, mir, prijaznost in vzajemno porazumljenje. Gotovo lepa glasba je v oni hiši, kjer se tak mir in tako soglasje nahajata! Ondi skup vstajajo, skup molijo, delajo, jedó, skup žalujejo in se veselé. To je ljubko orglanje za Boga, angelje in ljudi; a žalibože pa da se med nami čedalje redkejše čuje. V marsikteri hiši vlada boj in kreg; umazano se govori, á drugi se krohočejo, bližnji se obrekuje, drugi pomagajo, greh se dela in drugi molcé. To vse pa je grdo razglasje, katero ušesu in srcu hudo dé, Boga žali, nad čemer angelji in pošteni ljudje jokajo. Kaj porečem še le o onih, kateri hišni mir popolnoma uničijo?

Treba pa tudi, da se vsi orgelski glasovi v edinosti po edinem vodji vsega, po orglavci ravnaajo; enako naj se v vsaki hiši godi. Vsi naj svoje oči obračajo na edinega dobrega gospodarja, edino skrbno gospodinjo. Kjer vsak po svoji glavi dela, kar se mu poljubi — ondi mora rasti razglasje, nered in konečno propad hiše; kajti red je prva potreba dobrega gospodarstva in sadonosnega dela. Jutrajna glasba bodi vam povzdigovanje srca k Bogu; ta glasba naj ves dan doni v svetem miru in veselji ter naj preide v enako večerno glasbo! Tako naj posnema, dragi moji, naša občina in vsaka hiša nove naše lepo vbrane orgle; in to se bode tudi zgodilo, ako vsi v vsakem oziru storite to, kar ste storili za orgle. Vsak je pomagal s svojim darom, ta je dal svoj spremen, drugi svojo piščalko: bodite tudi sami v občini čisto vbrani spremení, velike in male piščali; vsak naj dela na svojem mestu v svojem poklicu, in imeli bodemo najlepšo harmonijo.

Zdaj pa zadonite ve nove orgle, dajte nam slišati svoje glasove, kateri naj se čujejo kot glasovi veselja iz onega boljšega sveta: glasite se Bogu v čast, vernim v spodbudo, ne samo danes, ampak do skrajnega prihodnjega časa!

(Orgle zadonijo) — — — —

Čujte: Mogočno so se razlegali tonovski valovi po hiši božji; vse je donelo tako lepo in jasno, tako ljubko in čisto! In da si so bili spremení raznovrstni, naj je rabil spretni naš orglavec manual ali pedal ali vse skupaj: bila je najlepša harmonija. Naj bi bilo enako v vsaki občini in v vsaki hiši!

## Glasba, cerkveno petje.

(Poročal P. Hugolin Sattner na kat. shodu v odseku za vedo in umetnost.)

Slavna gospoda! Čast mi je poročati o priliki katoliškega shoda o glasbi, zlasti o cerkvenem petju.

Poseben dar božji je dar govora. Govor mej drugim odlikuje človeka pred živalijo, z besedo občujemo mej seboj, razodevamo svoja srčna čutila, se tolažimo, se navdušujemo za

junaške čine. Vzemi človeku besedo in vzel si mu več, nego polovico življenja. Kadar pa hoče človek izraziti bolj vzvišena čutila, tedaj se beseda spremeni v petje. Umljivo je tedaj da se petje nahaja pri službi božji, kakor tudi pri svetnih veselicah, ker ono ponese na svojih perutih človeškega duha kvišku. Lahko tedaj rečem, da današnji svet ne more in ne sme živeti brez glasbe. Ko bi mi kdo hotel to zanikati, vprašam ga: Je-li mogoča slovesna služba brez petja? Ali si moremo misliti narodno slavnost brez narodne glasbe?

Obéno je prepričanje, da umetno petje blaži srce, a izobrazuje tudi duha; je toraj velicega vzgojevalnega pomena in vredno naše pozornosti in zanimanja. Mi Slovenci smo pevski narod. Pojdi k predicam ali ženjicam, pastirjem ali odrasčnim mladenčem, vsepovsodi ti doni prijazna pesem na uho. To je prav vesela prikazen in kar tiče naturalistično petje, ne damo se Slovenci prekositi od vsakega. Vendar pri tem ne smemo ostati. Napredujemo v literaturi, napredujemo v umetnostih; bodeli zastajala glasba? To ne more in ne sme biti. Mi moramo napredovati tudi v glasbeni stroki. Vprašam pa: ali se je že kaj zgodilo v tej zadevi? Da, mnogo se je storilo od strani našega narodnega zavoda, Glasbene Matice, mnogo se je storilo na cerkveno glasbenem polju od strani Cecilijinega društva. Vendar moram otožen spoznati, da je ta velevažen faktor narodove omike le bolj v zasebnih rokah; vse, ali večina je odvisna le od dobre volje posameznikov, od večje ali manjše navdušenosti prijateljev glasbe. Temeljito izobraženje je bilo dosedaj doma skoro nemogoče. Po tujem hoditi, kako je to hudó? — In če je kdo hotel kaj storiti, kako malo je našel denarnih sredstev, kako malo učnih pripomočkov, kako malo vstrajnosti pri izvršujočih članih društev. V cerkvi iskreni pevovodja težko prodira, ker manjka zaumena in zanimanja za umetno petje; ne manjka se pa ovir od strani tistih, ki so enkrat sami nekaj peli, zdaj pa mislijo, da mora vse ostati pri starem. V svetni glasbi pa ovira zlasti nesrečna needinost, podedovani greh Slovencev. Koliko so drugi narodi pred nami?

Ker je v tacih razmerah težko dospeti do umetelnostne dovršenosti v glasbenih strokah, treba je korenite preustroje. Zato I. slovenski katoliški shod izreka željo:

„Obrača naj se vsa pozornost na dober, moder in izdaten pevski poduk že v ljudski šoli“. Dovolite, da se pri ljudski šoli nekoliko pomudim. V obče opomnim, da pomen pevskega poduka v šoli premalo cenimo. Večidelj imamo petje le za prijetno vedrilo, za kratek čas, k večjemu, naj v šoli pomaga gojiti patrijotično čutilo. Jaz pa trdim, da je petje neizmerne vrednosti v zdravstvenem, pa tudi v etičnem in vzgojevalnem obziru. Najprej govorim o zdravstvenem momentu.

a) Naše šolske oblasti zelo skrbé za telovadbo v naših šolah in deloma imajo prav. Telo se po telovadbi ukrepi, ni več tolikanj mehkužno, občutljivo. Da bi le oblasti tudi dosti uvaževale, kolikega pomena so pevske vaje, ki krepijo najvažnije in najbolj občutljive organe človeškega telesa. Vsi pevovodje in higijeniki so enih misli, da namreč modre in redne pevske vaje silno blagodejno vplivajo na razvoj pljuč in pevskega organa. Vpitja po šolah pa ne morem imenovati modro vajo in vpitja po naših šolah je toliko, da je groza. V ljudski šoli je tedaj treba gledati na to, da se glas tehnično izobrazuje in to se zgodi z modrim, otroku primernim podukom. Otroški organ je mehak, treba ga je varovati in tega dostikrat ne storijo pevski učitelji. Seveda mi bode nagajivec ugovarjal: Mari menite, da mora ljudska šola izgojevati pevcev-umetnikov? — No, le počasi. Do pevske dovršenosti je dolga pot. Pevska umetnost je sila težka stvar in dobro vem, da virtuofov ne bodo vzgajale naše šole. Zavoljo tega pa je poduk vse eno lahko naraven, moder, primeren otroškemu organu. Če nima teh svojstev, bolje, da se v šoli prav nič ne poje. Šola je dolžna obdelati vsak predmet na najpopolnši način in vsak otrok ima pravico tirjati od učitelja, da mu ta podaja umstven pevski poduk.

b) Ozmimo se kratko še na vzgojevalni in etični moment. Pevski poduk ima pri zgoji otrok veliko vlogo. To pa le tedaj, ako poduk ni mehaničen, marveč se naslanja na logično misel. Pevski poduk po notah jako zanima šolarje in vadi njihove duševne moči, spomin in razum. Učenjaki seveda z nekakim pomilovanjem gledajo na nas revne muzikante in nití ne slutijo, koliko bistroumnosti, inteligence in duhovitosti je treba vsakemu, ki hoče umetno delovati na glasbenem polju. Čimbolj izobražen bode narod v umetnosti, tembolj bode znal ceniti glasbene umetnike in učnike. Ne bo jih več zaničljivo gledal in pri vsaki priliki jih poniževal, kakor se to kaj rado godi in vsi občutimo. (Konec prih.)



## Nove orgle v vipavski dekanijiški cerkvi.

Dne 18. t. m. so bile v Vipavi blagoslovljene nove orgle, ki jih je izdelal g. Francišek Goršič, orglarski mojster iz Ljubljane. Preč. gospod dekan me je povabil, da orgle temeljito preskusim in povem svoje mnenje. V naslednjem poročam, kar sem našel.

Dispozicija orgelj je ta:

I. Manual.		Piščali		Piščali			
		Les	Cin	Les	Cin		
1.	Principal 8', od C 8' v prospektu	—	54	13.	Lieblich gedeckt 8' . . . . .	12	42
2.	Bordun 16' Bass, pokrit . . . . .	24	—	14.	Aeoline 8' . . . . .	12	42
3.	f Bordun 16' Discant . . . . .	—	30	15.	Undamaris 8' . . . . .	—	42
4.	Gemshorn 8', les in cin . . . . .	12	42	16.	Oboë 8', jezički tepeči . . . . .	—	54
5.	Viola di Gamba 8' . . . . .	7	47	17.	Praestant 4' . . . . .	—	54
6.	Doppelflöte 8', pokrita, dvojni labiji	54	—	Pedal.			
7.	Octav 4' . . . . .	—	54	18.	Principalbass 16', (odprt) . . . . .	27	—
8.	Flüt-harmonique 4', od tretjega C naprej prepiskajoč . . . . .	—	54	19.	Subbass 16', (pokrit) . . . . .	27	—
9.	Superoctav 2' . . . . .	—	54	20.	Bombarde 16' . . . . .	—	27
10.	Mixtur 4—5, 2 <sup>2</sup> / <sub>3</sub> itd. . . . .	—	258	21.	Violoncello 8' . . . . .	27	—
II. Manual.							
11.	Geigenprincipal 8' . . . . .	7	47	Svota			
12.	Salicional 8' . . . . .	12	42	221 943			
				943			
				Skupna svota 1164 pišč.			

### Postranski vlaki.

22. Koppel II. man. k I. 23. Octavenkoppel k I. man. 24. Pedalkoppel k I. man.  
25. Pedalkoppel k II. man. 26. Poziv mehaču.

### Zbiralniki.

- a) Piano. b) Mezzoforte. c) Forte. d) Tutti.

### A. Omara, mehovi.

Ker je bil kor premajhen, razširili so ga tako, da imajo orgle sedaj dostojen prostor, pred igralnikom in na njegovih straneh pa se pevstvo razvrsti prav zložno. Omara, delo g. Vurnika iz Radolice, je prav okusna, nunski zelo podobna, svetlo barvana, primerno pozlačena. Igralnik je pred orglami.

Na dnu orgelj je meh, ki dá mirne in zadostne sape.

### B. Mehanika.

Orgle so na stožke, mehanika skrbno pousnjena, vijaki (Stellschrauben) na mnogih krajih. Vlaki so v dveh vrstah ob straneh prav pregledni, zbiralniki so kaj zanesljivi in priročni.

### C. Piščali.

Intonacija piščali je izvrstna, enakomerna. Lahko rečem, vsak spremen ima pravi karakter. Posebno je preskrbljeno za spremljevanje petja, treba je pogledati v dispozicijo manualov. Posebno moram omeniti Principala 8', ki se menda še ni nobenkoli tako posrečil. Krasni so: Doppelflöte 8', Viola di Gamba 8', Geig. Principal 8', Aeolna 8', Salicional 8' itd. V milobi pa vse presega Unda maris 8'. Oboë 8' je popolnoma karakteristična, ravno tako Bombarde 16' v pedalu. Orglavec ima za kombinacije obširno polje, nikdar mu ne more biti dolgčas, samo da orgle dobro spozna. Igra je lahka, vse lično izpelano, da je res pravo veselje vsteti se k takim orglam. Največo vrednost daje orglam to, da so vsi spremenjeni celi (razen Undamaris, ki si izposodi spodnjih 12 glasov). Zategadel je glas polnih orgel veličasten; ni surov ali kričeč, na vse strani enakomeren, okrogel.

Več besedi rabiti, se mi ne zdi potrebno, ker bi moral ponavljati, kar sem pisal o nunskih orglah istega mojstra. Toliko pa smem trditi, da vsa gospóda vipavska, svetnega ali duhovskega stanu je bila z orglami ne-le zadovoljna, marveč za-nje kar navdušena. Živela domača umetnostna obrt!

V Ljubljani, 27. septembra 1892.

P. Hagolin Sattner.

## D o p i s i.

**Z Dolenjskega.** (Zakasnjeno.) Kakor bi rad, a ni mi mogoče udeležiti se letošnjega občnega zbora cecilijinega društva v Ljubljani, pri katerem bi mi bilo pri slučajnih nasvetih nekaj besed spregovoriti.

Znano je marsikomu, v kakih težavah se znajdemo cecilijanski orglavci povsod, posebno pa na deželi. Vsak (da ne rečem vsaka baba), če tudi najmanjšega pojma o glasbi, osobito pa o cerkveni nima, se čuti poklicanega grajati, najsoroveje napadati najprej orglavca, potem pevce in pevke, češ: to ni za nas, čemu imamo orgle, naj se igrajo marši, polke, to je za nas! čemu te dolgočasne maše, in čemu sploh latinsko i. t. d. Še celo tako daleč, češ: da cecilijanski orglavec, kateri se drži navodil, katerih si je pridobil v orglarski šoli, in zapovedi, ki jih nam daje sv. cerkev sama, in Cerkvni Glasbenik je vse to nam že tolikokrat povdarjal, čujte! podbaciva se nam da — krivo vero — učimo! —

Stanje orglavca na deželi je silno, silno težavno, koliko se mora truditi, da si pevskih moči pridobi in izvežba, dostikrat mora še v tem ali onem slučaju gmotno podpirati, da si zbor nerazrušen obdrži; da pri tem včasih sam in družina pomanjkanje trpijo, to skušam dostikrat sam; plačilo za vse to dobi pa orglavec navadno prav neprijetne psovke, in te včasih nepričakovaje od takih, kateri se med omikance prištevajo, — to me že večletne britke skušnje učijo. Naj orglavec ljudem še tako pravi, da so to cerkvna določila; kmečko ljudstvo, in to, če je še od takoimenovanih oblikanih liberalcev nahujskano, tega ne verjamejo. Tudi dobrim č. gg. duhovnikom, in kateri so za dobro cecilijansko stvar uneti, jim je to stvar težko zagovarjati, ker ljudstvo le to zahteva, naj bo po starem.

Da imamo pri nas dobro urejeno v zmislu cecilijanstva cerkveno petje, prepričalo se je že več č. gg. duhovnikov iz Ljubljane in od drugod; ker pa si nekateri navedeni močno prizadevajo, bodisi iz hudobije ali iz drugega vzroka, ves trud dveh let uničiti, dovedlo me je to, in še mnogo, mnogo britkih skušenj prejšnjih let k temu, da izrazim svojo, in tudi več drugih orglavcev željo. Preden to spregovorim, mi je omeniti še nekaj. Pred poldrugim letom mi je bila dana prilika biti pri prečastih duhovščini v nekem kraju pri obedu. Prišel je pogovor o cecilijanstvu. Tedajni č. g. kapelan, ki je zelo vnet za pravo liturgično petje, je močno prigovarjal, naj se vpelje v zmislu cecilijanstva petje na tistem kraju. Ker je pa bilo več oseb, nastali sta dve stranki. Tudi nadžupnik bil je bolj na cecilijanski strani, ali vendar pri vsem tem nastane živabno ropotanje. Vsak se je čutil, da ima prav in konec tega bil je odgovor nadžupnika: Kje imate določila od knezoškofijstva, pokažite jih! i. t. d. Na to postane tihota, če tudi se je kdo čutil razžaljenega.

Vsled navedenih vrstic in še mnogo drugih skušenj usojam si spregovoriti; moja in več orglavcev želja in prošnja do vseh navzočih velečastitih gospodov pri zboru cecilijinega društva t. l. v Ljubljani je — naj kaj ukrenejo, da se ljudstvu pojasni, kaj je prav za prav pomen cecilijanskega petja, da se nam ubogim trpinom orglavcem vsaj toliko zljajša, da ne bomo prejemale zmeraj toliko neprijetnih psov. Nadjamo se, da bodo velečastiti gospodje tem občnem zboru kaj ukrenili v blagor dobri stvari in premilega knezoškofa prosili, da bi oni blagovolili izdati bodisi pastirski list o glasbi, ali kaj drugega, kar Njih prevzvišenost za najbolj pravo spoznajo, ter naj bi se vernikom iz lece prečitalo, da se vendar enkrat teh neprijetnosti orglavci-cecilijanci znebimo.

V trdnem zaupanju na božjo pomoč in priprošnjo sv. Cecilije, ker tu gre za čast in slavo Najvišjega, Najsvetejšega, pričakujem, da ne bodo padle te vrstice na trdo skalo, in jih veter odnesel, temveč, da bodo velečastiti gospodje skušali pravo ukreniti. Ako tega ne storé, cecilijanci na deželi poginemo!

**Iz vipavske doline** 9. septembra. Par let že dobivate ob tem času dopis tičoč se navadno petja v romarski cerkvi v Logu na Veliko in Malo Šmarijo. Da se stara navada ohrani, sprejmite naslednje vrste.

Letos smo hoteli toliko spremena v programu napraviti, da vse petje na 15. avgusta prevzame mešani zbor, a 8. septembra samo možki. Prvič se je pela nova skladba, g. Pogačnikova latinska maša v E dur. Umotvoru ne manjka lepih glasbenih prizorov. Ako bo dirigent vedel kje bolj naglo postopati in kje zopet oddiblej dati pevcem, jih niti Credo ne bo utrudil in slušatelj bo želel jo zopet slišati. S to skladbo se je g. Pogačnik iz Loga poslovil

in ob enem zapustil Vipavo, kajti od 1. septembra naprej že deluje v zeleni Štajarski, v starem Celji. Tu se je kot organist dolgih deset let vestno trudil, vseh ni izostal in lahko z mirnim srcem zapušča Kranjsko. Na svojem novem mestu imel bode še več prilike kazati svojo spretnost, nadarjenost in pridnost. Dasi ga težko pogrešamo, privoščimo ga somišljenikom v sosedni deželi tem boljše, ker smo prepričani, da bode rodni Kranjski le čast delal, in na novem obširnejšem delokrogu vspevnejše še deloval za povzdigo cerkvenega in narodnega petja.

Na Malo Šmarijo, 8. septembra zbrali smo se trije zbori, da v romarski cerkvi s strogo liturgičnem petjem povečujemo službo božjo. Bolezen nam je nekoliko ponagajala, a vse jedno nas je bilo blizo trideset na' koru. K navadnemu Vipavskemu in Štarskemu zboru pridružil se je letos še Budanjski. Peli smo Schweitzer-jevo mašo op. 31., ki jo navadno pojo doma pri petih sv. mašah. Prejšno nedeljo 4. septembra imeli smo skupno poskušnjo v Logu in že takrat je šlo izvzemši nekterih težjih pasaj brez pomote, zato smo na praznik brez strahu nastopili. — Kritikovati petja ne morem, kajti sredi množštevlnega zbora stoječ ne razločiš vtisa, ne pravega razmerja posameznih glasov. A sodil bi vsejedno, da za zbor na kmetih, je težka dolga skladba, ki se zvršuje brez pomote dokaz, da se posamezni zbori in njih pevovodje vestno trudijo čedalje boljše in natančnejše izvršiti tako kakor je skladatelj strokovnjak postavil. Za nas Vipavce so ravno Šmarijni dnevi oni momenti, kjer pokažemo, kaj zamoremo sami iz sebe. Dal Bog na priprošnjo sv. Cecilije, da bi se naprej delovalo, kar se je pred par leti pričelo in s časoma privabilo še druge zборе. Potem bode — kakor cerkev v Logu, ki je nekako skupna lastnina cele Vipavske — tudi pevski del nekak cerkveni koncert vseh Vipavskih pevcev.

9.

## Razne reči.

— „Cecil. društvo za goriško nadškofijo“ je imelo dne 3. oktobra t. l. svoj V. občni zbor v Tolminu. Ob 10. uri daroval je preč. g. dr. Frančišek Sedej, c. in kr. dvorni kapelan, ter vodja v Avgustinišči na Dunaji slovesno sv. mašo, pri kateri so skupno peli št. viškogorski in šebreljski pevci. Zborovalo se je v župnišči pod predsedništvom preč. g. Jos. Bajec-a, kateri je konci svojega nagovora sporočil pozdrav, blagoslov ter zagotovilo prezv. g. knez nadškofa, da hoče društvo podpirati. Po prebranih poročilih gg. tajnika in blagajnika predlagal je preč. g. A. Harmelj, dekan komenski, naj zbor g. dr. Fr. Sedeja radi njegovih zaslug na cerkveno-glasbenem polju imenuje prvim častnim članom, kar se je soglasno sprejelo. Sprejela sta se tudi g. Harmelj-ova predloga, naj bi odbor delal na to, da bi se učenci goriške vadnice vežbali v koralnem in sploh cerkvenem petju ter pomagali bogoslovcem goriskim; in naj bi se izdala priročna knjižica obsegajoča navod o poučevanju cerkvenega petja. Izdaja te knjižice sprejel je preč. g. J. Kokošar. Konec zborovanja je bila volitev novega odbora.

— † Umrl je v Českih Budějovicah dne 19. avg. t. l. 62 let stari g. Fran. Zdenšek Skuhersky, bivši ravnatelj orglarske šole, zdaj združene s konservatorijem v Pragi. Poleg mnogih cerkvenih skladb, katere so vse v pravem cerkvenem duhu zložene in vsega priporočanja vredne, zložil je ranjki več orkestralnih del in oper. Najbolj strokovnjak pa je bil v teoriji; spisal je „Nauk o harmoniji na znanstveni podlagi v najlžji obliki“. R. J. P.

— Preč. g. Ludovik Hudovernik, stolni kapelan v Mariboru imenovan je kapelnikom, g. Wagner pa organistom stolnice mariborske.

— Časniki pišejo, da so našli lobanjo ranj. Mozart-a, za čigar grob se do zdaj ni vedelo. Lobanja je baje v posesti slavnega profesorja J. Hyrtl-a na Dunaji.

---

**Listaica vredništva prilog.** P. n. gospodje naročniki gradualij, katere letos priobčujemo, blagovolijo naj nam poslati za vsak iztis sleherne priloge (1—10) po 5 kr., na kar se jim določeno zahtevano število iztisov.

---

Pridana je listu 9. števil. prilog.

---

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik glash. priloge **Anton Foerster**.  
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.